

Pɔɔri wàri dìi pátíri Kirisi kɔbe bèè bo Odommu Di mpátíri tɔ tìi náaṇtì

Kuyie nkóo tɔntì Pɔɔri weè wàri dε kó dipátíri Odommu kɔbe. Dε kó dipátíri diì ti náá nKuyie ndeerí mèè botí onìti, diì ti náá mbenítibè bémou túmè meyei nyembè mbε kε Kuyie nti deerí ti tā dìi mònnì Yesu. Dε mònnì ndi Kuyie nhɔɔ ti ciémmè kε Muyaánsààmù ti wénkùnnε. Kòò bεi nho pátíri miékε ke tú tináaṇsààtì ò náá nti tu benítbè bémou kperti nti. Ó í baàtì òmɔù.

Pɔɔri yóó pɔ́nté o pátíri, kε bε nàkému bε dò nkénfòù mèè botí bε cuokè nè bε bo ndòmmè ketenkè yembè iìkè.

Di mpátíri náaṇtì duó ke dòmmè

1. Pɔɔri do dómè kékóte késíéké Yesu kɔbe bèè bo Odommu 1:1-17
2. Benítibè bémou tú meyei yembè mbε Kuyie mborè 1:18-3:20
3. Onìti õ ntā Kirisi nwe kε Kuyie nhò wènkùnnε 4-5
4. Ti wènnénè Kirisi nwe kε ku, koò wènnénè kε yánté, dε te kε ti wenke 6-8
- 5 Isidayeecribe do í yiemmè Kuyie nkpeti 9-11
- 6 Yesu kou kó mufòmmu nè o borime dε dòmmè kéndéúkunko Kuyie nyètìrì 12:1-15:13
- 7 Yesu kou bo mbenkumè o dókùmè 15:14-16:27

Mudɔummu

¹ Mí mPɔɔri, Yesu kóo tɔntì mìi di wàri di mpátíri, Kuyie nkuù n yu ke n tātē ke n dòò ku kó ditɔnnì kè m bo náké ku náańsààtì. ² Kù do náké tì kpéí ku pãänáaàntì náamàbè nè dimànnì kè bè tì wàri. ³ Tì nàá nti Yiè nYesu kpéí nkè wèè tòóté tinitikòntì kè bè ò peité Dafiti kó kufuku miékε. ⁴ Kè Kuyie nhò duó mmuwẽrimú kè Muyaánsààmù duó nkòo yànté ke benke ò tumè ku Birε. ⁵ Weè te kè Kuyie nni ndòò mesàà kè n naá nku kó ditɔnnì ke bo yǔɔnní ibotí imou kè ì nhò tā kéyíé nho kpèti. ⁶ Díndi Odommu kɔbe di tú iì botí kó bémabè kè Kuyie ndi yu.

⁷ N di dɔummu díndi, Kuyie ndó bè, ke di tātē, kè di bo nfòù kù dómè. Ti cice Kuyie nnè ti Yiè nYesu Kirisi bè di pã mesàà nnè diwèì.

Pɔɔri dómè kékate kéyà Odommu kɔbe

⁸ N sántí Kuyie nnè Yesu Kirisi kó diyètìri di kpéí, nkè yé nh ɔɔ kate kèè bíékè kè bè n náámmu di tā mèè botí Kuyie. ⁹ M báámmu Kuyie ndi kpéí nsâà kè kù yé, kunku m pí nkùù tɔmmú nè n yèmmè memou ke náá nku Birε kó Tináańsààtì. ¹⁰ M báámmu Kuyie nsâà, ke tú kè kù dó kù m pã kuçe kè n kɔtoo di ciε. ¹¹ N do dó ke di yàmu ké di náké Kuyie nkó yepârè mayè kpéí nkè dèe yie nkè di kpenke Kuyie nkó kuçe miékε. ¹² Ke wète ke do dó tì máá kéyáúkùnné titɔbè kòntì, ke yé timou ti wëmmè ketá Kuyie.

¹³ N kɔbe n dó dí nyému n do dómè kékotoo di ciε ke di náké Kirisi kpèti kè di tì yie, kéndò n tì nákémè ibotí teì kè ì tì yie. ¹⁴ N kó mutɔmmú mmu n dò nképí mmù bèè tú Kerekibε nè bèè í tú Kerekibε, bèè

yé yepáte nè bëè í yé yé bë cuokè. ¹⁵ N dó tì tú m bo di nákémè Tináańsààtì díndi bëè bo Odommu.

Tináańsààtì tú Kuyie nkó muwërimú mmu

¹⁶ Ke yé ifei í m bonémè m bo nákémè Tináańsààtì, tì tú Kuyie nkó muwërimú mmu, ke deerí bëè kó dimàà tì tå kékéténè Sifubë borë nè besomboo. ¹⁷ Kuyie nhõõ wénkùnné onítì ò tå dìì mònnì ndi nè o yèmmè memou. Tì wàrimu ke tú: Wèè wetí ò bo nfòù ò tå mèè kpéí.

Benítibè báá na képeri Kuyie nyìlkè

¹⁸ Kuyie mmiéke cóúnní kefnkè benítibè caàrimè nè meyei mbè dòòri mè kë mè dìítí timómmønti.

¹⁹ Dèè dò nkénte kë benítibèe banté Kuyie ndè feímu, Kuyie mmómmønku kuù dè mbè benke. ²⁰ Kuyie nkó medòmmè nè ku wërimú mùù bo sãà dè í dò nná kényà. Kàa né wénténi kù dòòmè kutenkù dè feímu ke dò ntí na ké dè banté deè te kòo nítì báá na képeri Kuyie nyìlkè. ²¹ Ke yé bë kù bantémè ke yete bë bo déukùnnemè ku yètìrì, ké kù sàntë, ke tünne iyèntotí detetlìrè kpøyi nè itookperí, ke ta dibiìnnì miéke.

²² Kë be yèmmè dò mbè ciì kë bë né yei. ²³ Bë bo mbáámmè Kuyie nkùù í deu, kë bë bàá nsitenkaanìi siì dònnè benítibè nè sinò nè tiwanwantì nè iwààkè.

²⁴ Deè te kë Kuyie mbè yóu kë bë dòòri meyei mbè dómè, ke dòòri isóke kpere nè be kñntì. ²⁵ Ke yóu Kuyie nkpeti ke tñ nsiyáàbísí, bë bo mbáámmè Kuyie nkè bë bàá nkù dòò dè. Kuù do dò nkénsäntí sãà, kë dè mme ndò.

²⁶ Deè te kë Kuyie mbè yóu kë bë dòòri isóke, kë benitipòbë yóu bë bo ndøunèmè benitidaabë ke døunè betøbë. ²⁷ Kë benitidaabë yóu bë bo ndøunèmè

benitipòbè kε dəunè bεtəbè. Mεmme kε Kuyie mbè yóu kε bε yàu bε dəɔrìmè kó tiyeti.

28 Bε me nyetemè Kuyie ndeè te kε kù bε yóu kε bε tū mmeyèmmè yεime ke dəɔri bε do í dò nkéndəɔri dè. **29** Bá bε í weti, ke dəri, ke dó idíítí, ke yóu, ke məke məhε̃mmè, ke dó munitikòù, ke dó yεkpàrè, ke soú mbetəbè, ke cií mbetəbè, ke dó munáaňtəù. **30** Ke náante betəbè kpéí, ke í dó Kuyie, ke sáñte betəbè, ke tú sifeí yembè, sipoɔ yembè, ke waà mmεborimè pàmmè bε bo yīmè kédəò meyei ke yetírí bε yembè kpèti. **31** Bε í yé bε dòòri dè, bε me nyí dəɔri bε náké tì, bε í dó betəbè, bε í məke betəbè kó mesémmè. **32** Bε yému ke dò nKuyie nkó ikuó miεke bεè dòòri me kóò botí bε dò nkéta muhãá mmieke. Bá nè mεmme kε bε səké ke dəɔri meyei, dè í tú bε dòòri meyei mmáà, bε kòrmúmu bεè mè dòòri.

2

Kuyie mbeéntì wennimè

1 Fó wèè bekùnè bεtəbè, bε í yóó da coo, ke yé a bekùnè dìi mònnì bεtəbè a bekùnè a máà ndi. Ke yé bε dòòri tì a tì dòòri mè. **2** Ti yému ke dò nKuyie mbo bekénè bεè dòòri de kó meyei mbotí kénnaati. **3** Fó nwèè náà mbetəbè dòòri mèè yεi nkε mè dòòri, a yèmmè dò nha bo yenténè Kuyie nkó tibeéntàà? **4** Yáà a sènkèrì Kuyie nkó mesàà mme nè ku minnímè nè ku nìtì? Kε kù í da kpetínné bàmbà nkù miímu ke dó a ceete. **5** Kàa yèmmè kpenkε kàa í dó kεceete a yéutí amáà ndi Kuyie nkó tiyεiti, ku beéntì bo tuəkε dìi yiè. Kunku kùù bekù weti weti. **6** Kù yóó yietí bá wè o tɔmmú mannè tì yeti nti, **7** kέduò mmufòmmu mùù bo sáà bεè wéèrì ke

dɔɔri mɛsàà, ke dó kùu bè sãntε, ⁸ képuotí bèè yete ku kp̄eti nè kemiekε, bèè duó mbemáà meyei nkε tū nsiyáàbísí, ⁹ ké bè fẽñ, ké bè ãnné meyeñcaàrìmè, Sifubε meketimè nè bèè í tú Sifubε, ¹⁰ késãntε bèè dòòri mɛsàà nkε bè duó ndiwèì, Sifubε meketimè nè bèè í tú Sifubε. ¹¹ Ke yé Kuyie nyí baàtìmè òmøù.

¹² Bèè dòòri meyei nkε í yé Moyiisi kó ikuó, bbè báá kú i kó mukũú, kè bèè yé de kó ikuó ke dɔɔri meyei bè yóó i mbè bekénè. ¹³ A bo nyémè ikuó dεè í tú a wenni, a dɔɔri dìì mònñi ndi ikuó yëmmè, Kuyie nhɔɔ ða wénkùnnemè. ¹⁴ Bèè í tú Sifubε ke í yé Moyiisi kó ikuó bè dòòrimu ì yëmmè, bè í yé Moyiisi kó ikuó kè í né bo be mieke. ¹⁵ Be dòòrìmè benkúmu ke dò mbè yé Kuyie nkó ikuó. Be yëmmè meè õ mbè bekùnè dimònñi marì, diterì ké mbè kòmímú. ¹⁶ Dèè sòri dè bo yënní Kuyie nyóó duó ndìì yiè kè Yesu Kirisi bekénè benitibè be dòòrìmè ñinkè. Tináañsààtì n náá tì me nyé.

Sifu mómmuɔ nyí tú wèè cãnté

¹⁷ Fá nSifu wèè pòtì a túmè Sifu ke yé Kuyie nkó ikuó ke sonku a yémmè Kuyie. ¹⁸ A yému Kuyie ndó dè, ikuó dè nda benkemu kàa bo na kétãaté dèè wenni. ¹⁹ Kàa yëmmè dò nha tú tiyñõntì koo dèrì, ke mí bëè bo dibiññì. ²⁰ Ke tú amáà tiyeñtì nè ibí be koo tentì, ke tú ikuó ða duó mmeyíetímè kàa yé timómmønti. ²¹ Fá nwèè tiè mbetobè ke í tiè nhamáà, ke tú bè bá nyuuku ke né yuuku. ²² Fá nwèè tu bá ndøuti døutinè ditøbè ke døuti døutinè betobè, ke tú yebokè í wenni ke wète ke yé waà nkε bo kparikè. ²³ Ke déukùnko amáà a yémmè ikuó, ke né

dɔɔri ì yetε dè, kε caàri Kuyie nyètì. ²⁴ Tì wàrimu kε tú: Díndi Sifubε dñi te kè ibotí teì sàá nKuyie.

²⁵ Fጀ nSifu kàa dòòri Kuyie nkuó yëmmè, mucämmù nwenni, kàa né í dɔɔri ì yëmmè mucämmù tú detetìrè ndε. ²⁶ Wèè í tú Sifu kε í cänté kòò yie nyikuó yëmmè Kuyie nhò wùó nwèè cänté wènwe. ²⁷ Dεè te wèè í cänté kòò bo da bekénè fጀ nwèè tu Sifu ke cänté, kε məke ikuó kó dipátíri, ke í tñ nyì yë mmù. ²⁸ Kè bè da peité kàa tu Sifu ke cänté dè í sannè. Sifu mämμu ntú wèè cèète wènwe. ²⁹ Dè tu Muyaánsààmù kó mutɔmmú mmu, dè í tú ikuó ìì wàri dipátíri miεke. De koo Sifu í wanti bənìtìbè bo nhò sãntimè, ò wanti Kuyie nkuù ò sãnte.

3

Kuyie nwetímè bá kè ti í wetí

¹ Kàa tu Sifu dè bo dɔò ba? Mucämmù bo da dɔò ba? ² Dè né bo dɔòmu bakε, ke yë Kuyie nketé keduómmè Sifubε mbε ku náañti. ³ Ti bo yñ ba? Kè Sifubε mabè í yie nKuyie mbéi ntì dè dò kék dò Kuyie nyí dòòmu kù bér ntàà? ⁴ Bítì! Bá kè bənìtìbè bəməu í wetí Kuyie mbáá yóu kù bo nwetímè kéndonnnè tì wàrimè ke tú:
Kàa náá, nha náañti ntú timómmənti,
kè bè da bekùnè a kpəti nnaati.

⁵ Kè nsà kè ti yë ti bo dɔò dè ke í dè dòò, kè kù dòò kù bér ntì, ti yñ kù í wənni kù ti kpətinné dñi mənnàà? (N náá mbənìtìbè yëmmè dòmmē mme.) ⁶ Bítì! Bítì!
Kè Kuyie nyí wetí kù bo yñmē kékəkénè bənìtìbè.

⁷ Kè nsà kè n yáàbìsí bo nte kè Kuyie nkó timómməntii feité kédéúkùnné ku yètìrì, ba nkpéí

bo nte kè kù m bekénè ténké? ⁸ Bèè tū nyē nti ñdōri meyei nkè mèe peité mesàà, bèè nàá mmemmmé Kuyie mbo bè kpetínné kénnaati.

Òməù í dɔɔri Kuyie ndómè bá omáà

⁹ Ti bo yĩ Sifube pẽsté bèè í tú Sifubaa? Bìtì! Tì béimmu ke tú Sifube nè bèè í tú Sifube bè tu meyei nkó tidaatì nti. ¹⁰ Tì wàrimè ke tú: Òməù í bo wèè wetí, bá omáà.

¹¹ Òməù í ciì,
òməù í wanti Kuyie.

¹² Beməu bè yetému,
ke déténè Kuyie.

Òməù í dɔɔri dèè wənni bá omáà.

¹³ Kè be náaṇtì dò nkufɔti kùu feí,
kè bè soú,

tù yìèní be nɔ kè tì tii
ke dò mmewaàdòmmè.

¹⁴ Bá be nò í wənni,

kè bε náaṇtì tii.

¹⁵ Kè bè õ ndó mɛcãã nkε bo kuɔ.

¹⁶ Kè bè pẽsté kèè bíékè,
meyei nnè meyeñcaàrìmè dèè ãnné.

¹⁷ Bè í yé meomṛpùmè kó kucε.

¹⁸ Bè í dé Kuyie.

¹⁹ Ti yému ke dò nKuyie nkó ikuó náannè bèè
ì te bëmbε, kè dè bo yie nkè bè báá na kέperi,
kè bénitibè bëməuu banté bè túmè beyεibε Kuyie
nyìlkε. ²⁰ Òməù báá na kέdəò ikuó yëmmè kέwenkε
Kuyie nyìlkε, ikuó ti bënkú ti tumè mmε bénitiyεibε.

Kuyie nwénkùnko mèè botí bénitibè

²¹ Di mmənnì Kuyie nyí ti wénkùnko nè ikuó
mieke, ku pãänáaṇtì náamàbè nè ikuó páte dè tì

béimmu. ²² Kuyie nhɔɔ wénkùnnne onìtì ò tā dìi mònnì ndi Yesu Kirisi. Kù mè dòòri bèè kó dimàà tā bémbe Yesu, kù í baàtì òmɔù. ²³ Benítibè bémou yetému ke pàà Kuyie nkó tikpeti. ²⁴ Di mmònnì Kuyie nnè ku kó mesàà nkè kù bè wénkùnnne fààrè kè Yesu Kirisi bè dëeté nè meyei. Dipānnì ndi fààrè. ²⁵ Kuyie ndo mimmu nè dimònnì, kù né me ndɔòrimè kù bái ntì kù báá yie nkéyóu meyei nyembè sâà ke í mbè kpétinné, dëe te kè kù tāaté ku Bire kè bè dè kùo, ke dè bo ūté benítibè yei. ²⁶ Di mmònnì Kuyie nwénkùnko bèè tā bémbe Yesu ke benkú kù túmè timámmɔnti yiè.

²⁷ Kuyie nwénkùnko ɔmmme botí benítibè? Bè dòò mèè kpéí nyikuó yëmmàà? Jò! Bè tā mèè kpéí nké Yesu. Kè dè dò mmemme onìtì bo yíme késànté omáà. ²⁸ Ti yëmu ke dò nhonìtì í dòori Kuyie nkó ikuó kè kù ò wénkùnko, ò tā dìi mònnì ndi Yesu. ²⁹ Yáà Kuyie ntu Sifubé máà kóku nku? Jò! Kù tú ibotí imou kóku nku. ³⁰ Kuyie mbo kumáà ndi ke wénkùnko Sifubé nè bëè í tú Sifubé bè tā dìi mònnì Yesu. ³¹ Ti paànkому ikuó ti tā mèè kpéináà? Jò, ti pètìnké ì commu i fɔtìrì ndi.

4

Kuyie nwénkùnnne mmèè botí Abarahamu

¹ Ti bo náké ɔnti ti yààrì Abarahamu kpéí? Kuyie ndo ò dòò ba wenwe onìtì? ² Kè kù do nhò wénkùnnne o tɔmmú kpéí nké ò na mpɔtìmu, Kuyie mborè dè me nné í dò mmemme. ³ Tì wàrimu ke tú: Abarahamu do tā Kuyie nku kè dëe nte kè kù dò ò wetí. ⁴ Kòo nìtì pí mmutɔmmú bè ɔɔ nhò

yietìmu, dε kó tiyeti í tú dipānnì, o tōmmú yeti ntí.
5 Kuyie mborè dè í tú nè mutōmmú kpéí nkε kù ɔɔ wénkùnemè onìtì, ò tā dìì mònnì ndi Yesu kù ɔɔ ò wénkùnemè. **6** Dεè te Dafiti bēimmè kε tú: Diwèì ɔ móbo Kuyie nwénkùnnne wè bá dè í tú nè o tōmmú kpéí.

7 Dè nnaati Kuyie ncīé mbè bε yetímè, kε ūté bε yεi.

8 Dè nnaati Kuyie nténkε í kaànnè bèè kó mεyεi.

9 De kó diwèì bo Sifubε máà kpéí nkaà? ɔò! Di bomu bèè í tú Sifubε bε kpéí mmúnke. Ti bo kε náá nkε tú Kuyie nwénkùnnne Abarahammu ò kù tā mèè kpéí nkε. **10** ɔmmànnì ndi Kuyie ndo wèníkùnemè Abarahammu? Dè do sɔ nho cāntáà kòò mu nyí cānté? Kuyie nyóó ò wénkùnnne kòò mu nyí cānté. **11** Ò mu ndo í cānté kéntāmu Kuyie nkè kùu duó nkòò cānté kε dèè benkε kù ò wénkùnemè ò kù tā mèè kpéí. Dèè te kòò tu bèè tā Kuyie mbe kóo cice. **12** Weè wètε ke tú bèè cāmmú bε kóò cice, dè né í tú bèè cāmmú bεməu, bèè tā bèmbε Kuyie nhò do kù tā mèè botí kε mu nyí cānté.

Abarahammu yiemmè Kuyie mbéi ntí

13 Kuyie ndo yε nhAbarahammu nè o yaàbí bε bo tiekε kutenkù kuməu, dè í tú ò do yie mmèè kpéí nku kuó, ò do tā mèè kpéí nkε Kuyie. **14** Kε nsà kε bèè yie nKuyie nkuó kε bεè máà yóó tiekε kutenkù, Kuyie mbè dəunnè dìì nùù tū ntú dətetìrè nde, kε bèè kù tā kε bε kù tā dətetìrè. **15** Ikuó iinko Kuyie nkó kəmiεkε nkε, kε ikuó í bo a báá ì yeténè.

16 Ti tā mèè kpéí nKuyie ndeè te kè kù yē nkù bo ti pā dipānnì fààrè, kè dì ntú Abarahammu yaàbí imou kpéri, dì í tú bèè yie nyikuó máà bē kpéri, dì tu nè tínti bèè tā Kuyie nhAbarahammu do kù tā mèè botí ti kpéri ndi. **17** Tì wàrimu ke tú: N da dòò ibotí péu kóó cice. Abarahammu yímé ke naá nyibotí kóò cice? Ò do tā mèè kpéí nké Kuyie nkùù duò nké bécírbè yánnì, kùù dènnìnkóní dèè í bo. **18** Dè í dò ndìì mònnì wèè yie nkòò yie, mémme kòo naá nyibotí péu cice, kéndònnè tì wàrimè ke tú: A yaàbí bo nsū mediè. **19** Abarahammu bie ndo bo ntùòké tekòütè (100), kòo pokù Saraa múnkeè kóté képëëté ò bo peité dè, bá nè mémme kòo tákùmè nfííkú. **20** Kòo yie nKuyie mbéi ntì ke í nyíèkù, ò tā mèè kpéí nké dè ò duó mmuwërimú kòo déukùnné Kuyie nyétirì. **21** Kòo nyé weti weti ke dò nKuyie mbéi ntì kù mèké muwërimú ke bo tì dòò. **22** Nè de kpéí nké Kuyie ndò: Ò wetí. **23** Dè kó ditannùù diì tú Kuyie nhò wénté wèè wetí tì í wàri Abarahammu máà kpéí. **24** Tì wàrinèmu ti kpéí, tì tú Kuyie nyóó ti wénté bèè wetí tínti bèè tā ti Yiè nYesu, kù duó nké wèè yáñté. **25** Wèè ku ti yei nkpéí nké yáñté ke ti wénkùnko.

5

Kuyie ntaunnèmè kumáà onìti

1 Kuyie nhɔɔ ti wénkùnne ti yie ndìì mònnì ndi ku kpèti, Yesu dòò dè ti kpéí ndeè te nè Kuyie nké ti nariké. **2** Ti tā mèè kpéí nké Yesu dèè te kè Kuyie nti dòò mesàà kè ti na ké kù tòónnè. Ke kù wënnè ke fòù kè dè ti naati kè ti baà Kuyie mbo ti duómmè ku kó

tikpetì. ³ Ti arìmu kè diwèì nè ti bo ke yé mèháárìmè ti duòmmè mewéérìmè. ⁴ Mèminnìmè mèè ɔɔ nte kè mèháárìmè ti tùòkènì tí nwéérrì. Kè mewéérìmè nte kè ti pétè ti baa dè. ⁵ De kó mubàrìmù ti baa mù ɔɔ í ntì souté ke yé Muyaánsààmù muù ti benkú kù ti dómè.

⁶ Ti do í məkε dìì mònñì muwérímú ke bo dεeté timáà, kè Kirisi ku ti yei nkpéí nKuyie ntāäté dìì mònñì. ⁷ We mbo yie nké kú wèè dòòri Kuyie ndámè o kpéí? Kè dè yete a sàà bo kú mesàà nyiè nkpéí nke. ⁸ Kuyie mbenkemu kù ti dómè, kè Kirisi ku ti kpéí nti tú dìì mònñì bennityibe. ⁹ Bambà nho kǔñ mmε ntemè kè ti wenke, ba mbo nte kòò báá ti dεeténè Kuyie nkó kemiékε? ¹⁰ Kè Kuyie nti taunnè kumáà ku Bire kó mukǔñ mmiekε, ti tú dìì mònñì meyei nyembè, dè bo yíme ku Bire me nyáñtémè kè kù báá ti dεeté ti naá ndìì mònñì ku kòbe! ¹¹ Dendé kó difɔnkúò, kè ti wéte ke məkε diwèì ke yé nè Yesu Kirisi kó mukǔñ mmiekε nke nè Kuyie nti taummè.

Adammu nè Yesu be kó tináañti

¹² Nè onìti omáà borè nde meyei ntannímè kutenkù kuməu, kè mukǔñ mbuoté ke kòù bennitibè bəməu, ke yé bè yetémè. ¹³ Ikuó do í bo dìì mònñì kè meyei mbomu, ikuó nè í me mbomè Kuyie nyí mbè bekùnè, ke yé bè í yéémè dèè tu meyei, ¹⁴ kétuóté Adammu kó dimònñì kétuəkenè Məyiisi, kè mukǔñ nkòù bèè í yete Kuyie nkpeti Adammu do yete mèè botí.

Adammu do tú dibenkèrì ndi wèè kéríní o kperi. ¹⁵ Adammu yétímè í wénnè Kuyie nkó dipānnì. Mómmuɔ nwe onìti omáà yeté mèè kpéí nke kusükù kɔmmè. Nè onìti omáà Yesu Kirisi borè ndε, Kuyie

nti pāmè mesàà nkè mè dēu. ¹⁶ Dē kó mesàà nyí wēnnè onìti omáà yétimè, onìti omáà yeté mèè kpéí nke benítibè yàtènèmè Kuyie nkè kù ti dòò mesàà nnè Yesu Kirisi kpéí. ¹⁷ Onìti omáà yetémè kè mukúñ ntanní ke kó benítibè, mèè botí nku onìti omáà Yesu kó mesàà nkpéí nke benítibè pèú mufòmmu, ke bo ò wēnnénè kédì tikpàti.

¹⁸ N wète ke náámmu ke tú onìti omáà yeté mèè kpéí nke benítibè í naatinèmè Kuyie. Mèè botí nku onìti omáà wèè wetí o kpéí nke benítibè narikenèmè Kuyie, kè kù bè duó mmufòmmu. ¹⁹ Onìti omáà yeté mèè kpéí nKuyie nkpeti dëe te kè benítibè bémou naá mmeyei nyembè. Mèè botí nku onìti omáà wèè yie nKuyie nkpeti ò yó ntemè kè kùu wénkùnnè benítibè bémou.

²⁰ Ikuó ãnné ke bo fei mmeyei mmé kè ti yà mè dëumè. Meyei ndeu dè, Kuyie nkó mesàà nhõ ndeu képëëté memme. ²¹ Kéndonnnè meyei nkòùmè benítibè, mèè botí nku Kuyie nkó mesàà nti duòmmè mufòmmu Yesu weè te kè Kuyie nti wénkùnko.

6

Ti kunèmè Yesu ke yànté

¹ Kè dè dò mmemme ti bo nsoké ke dòori meyei mmé kè Kuyie nkó mesàà nné dëukaà? ² Bìti, bìti! Ti yèmu meyei mmiéké, ti ténké báá na ké mmé dòòri. ³ Di í yé ke dò nkè bè ti ãnné dìi mònnì bátémmù ti wénnénè Yesu Kirisi nwe ke kúà? ⁴ Bè ti kùnné dìi mònnì menié ndè dònne bè ti kùnnénè Kirisi nwe, kéndò Kuyie nkó muwérímú diemù duòmmè

kòò yàñté kù múnke bo nte kè tí nfòù mufòmmu pàmmù.

5 Kè ti ò wënnénè ke ku ti bo ò wënnénè kéyànté.

6 Ti yému ke dò nti fòmmu mukótímu, bè mù wënnénè Kirisi ke baaké kudapáatí, kè meyèmmè mèè do ti yǖm meyei mbíékè kè mè ténke í məke muwërimú, ti ténke í tú meyei nkó tidaatì. **7** Ke yé wèè ku ò ténke í bomè meyei mmiieké. **8** Ti nyé ke dò nkè ti wënnénè Yesu ke ku ti bo ò wënnénè o fòmmu pàmmù. **9** Ti yému ke dò nKirisi ku ke yàñté, ò ténke í yóó kú. Muküü ténke báá na kóò kùo. **10** Ò ku ke na meyei nkuce memáà ndi sââ, ke yàñté ke fòù ke bo Kuyie mborè. **11** Wénténè dimáà meyei mbíéké kéndò ndi ku, ke nfòù Kuyie nkó mufòmmu Yesu Kirisi borè.

12 Báá yiennè ke meyei ní nte di kòntì, kè di yèmmè ndi yǖm nkè di dòori meyei. **13** Di báá yie nkè di tùòtii naá mmeyei nkó titõnnentì. Duónnè dimáà kéndò mbenitibè bëè ku ke yàñté, kéndò ntitõnnentì Kuyie nkó mutɔmmú kpèti. **14** Meyei nténke í di te, di ténke í dò nkéndé ikuá, di bo Kuyie nkó mesàà mmiieké nké.

Tiyèmè meyei mmiieké

15 Kè ikuá ténke í ti te tí ndòori meyei mme ti bo mèè kpéí Kuyie nkó mesàà mmiekaà? Bítì!

16 Di í yé ke dò nkàa duó nhamáà òmòù, ke yié nhò yèmmù, a naá nho daakù nkuàà? Kàa dòori meyei nha yóó kúmu, kàa me nyie nKuyie nkpeti kù da wénkùnné. **17** Ti sãntí Kuyie ndi do túmè meyei nkó tidaatì, di mmònnì kéyie nnè di yèmmè memòu itié mbè ti nàké ì. **18** Di mmònnì di yèmu

meyei nkó tidaatì mmiëke, ke naá mmewetímmè kó tidaatì. ¹⁹ N yóó béis nkédonnenè di yé tì nti, ke yé di mu nyí kpenkemè. Kéndò ndi do duómmè dimáà mufòmmu yéimu kénáá mmu kó tidaatì, di mmònnì duónnè dimáà kéndò mmewetímmè kó tidaatì kë di fòmmu ndò mpáíí.

²⁰ Di do tú dìì mònnì meyei kó tidaatì, di do í wetí di do døari di dómè mme. ²¹ Di do døari dìì mònnì meyei nyifei mè ndi bonnémè di mmònnì kékéú ðmmu cõntimu? Di kó mucõntimu do tú muküü mmu. ²² Di mmònnì di yému meyei nkó tidaatì mieke ke naá nKuyie nkó tidaatì kë kù di wénkùnné kë di pëté mufòmmu mùù bo sâà. ²³ Ke yé meyei nkó tiyeti túmè muküü mmu, kë Kuyie nkó dipánnì tú mufòmmu mùù bo sâà ti taunnè ti Yiè nYesu Kirisi nwe ke mù pëté.

7

Ikuó ténke í ti te

¹ N kæbe n di náánnè ke dò mbenítibè mbæ bëè yé ikuó, ikuó õ nte onítì ò kpaá fòù dìì mònnì ndi.

² Ntenè medonnimè mamè, kòò nitipòkù ye nho døù ikuó õ ò taùnnèmu o døù, kòò døù më nku ì tåtemu. ³ Kòò yenke otøù kòò døù kpaá fòù ò tu wèè døuti døutinè wènwe benitidaabè. Kòò døù më nku ò feitému, de mònnì kòò yenke otøù ò í tú wèè døuti døutinè benitidaabè. ⁴ Kéndò ndi wënnéñèmè Kirisi ke ku, ikuó ténke í di te, di mmònnì wèè ku ke yãnté weè di te, kë di døarimè bo nwenni Kuyie mborè.

⁵ Ti do fòù dìì mònnì ti mómmombè ti dò mëè botí kë ikuó ñi ti te, kë ti døari meyei, nkë de kó tiyeti tú muküü. ⁶ Di mmònnì, ti yému ikuó kó tidaatì mieke, ke yé Yesu kükü nti dènnemè ikuó kó tidaatì mieke,

kè Muyaánsààmù ti duó mmεborimε pàmmè, kè ti bo na kēpī Kuyie ntɔmmú kέyóu ikuó kó mεborimε kótímè.

Ikuó wennimè

7 Ti bo yǐ ikuó tú mεyεimmαà? Bìtì! Ikuó iì né te kè n yǐétté mεyεi, n na bá nyě ke dò nhα bo nyáammè otøù kpεrε dè í wənni, kè ikuó do í n nàké ke tú: A bá nyáá nhotøù kpεrε. **8** Mεyεi ndìínnè ikuó nyi ke íi m miεke otøù kpεrε kó tuyáàmmù, kè ikuó í bo dè, mεyεi ñɔ i nfeí. **9** Ikuó do í bo dìì mònñì kè dèmarè í n kɔánnè, i buotému kè n yǐétté mεyεi kè mè n kùo. **10** Mεmìme ikuó iì na nni nkòtenè mufòmmu bíékè, kè i né n kòtenè mukññ mbíékè. **11** Kè mεyεi nni ndìínnè ikuó ke n nìntε ke n kùo.

12 Ikuó dò mpáií nwe kè ku tannùù dò mpáií. **13** Dεsààrè dεe n kuɔà? Bìtì! Mεyεi mmεè tòóté dεe wənni ke n kuɔnè, kè dè bo yie nkè mεyεi nfeité mè dεu ke mamè.

Nyí dɔɔri n dómè

14 Ti yému ke dò nyikuó tú Kuyie nkpeyi, kè mí ntú onìtì mεyεi nkó kudækù. **15** N yí yě n dɔɔri dè, n yí dɔɔri mesàà n do dó kédøò mè, mεyεi n yí dómè n né me ndɔɔri. **16** Kè n dòòri n yí dómè n tū nyiemmu ke dò nyikuó wənni. **17** Mìí í dɔɔri n dómè, mεyεi mèè bo m miεke mεè n tèmmù kè m mè dòòri. **18** N yému ke dò n tú onìtì kè mesàà nyí bo m miεke, nh ñ ndómu kédøò mesàà nkémónté muwεrímú. **19** N yí dɔɔri mesàà n dó kédøò mè, n né dɔɔri mεyεi mmε n yí dó mè. **20** Kè n dòòri mεyεi n yí dó mè, dè í tú mìí mè dòòri, mεyεi mmèè bo m miεke mεè n tèmmù.

21 Ntε iì kuó bo m miεke: Nh ñɔ ndó kédøò mesàà kénṣɔ n dòò mεyεi mmε. **22** Nè n yèmmè miεke

n dómu Kuyie nkó ikuó. ²³ M bantému ke dò mmeyèmmè mèdémè meè m màùnè: Mesàà nkõmè nè meyei nkõmè. Kè meyei nkõmè n na kè n wëte ke naá mmeyèmmè nkó kudaakù. ²⁴ Mí nhosénnìwè! We mbo n denne mukũú kó difštìrì dii mmièke? ²⁵ Òmou bomu wèè tu Kirisi. Kuyie nnè mutõmmú! De kó meyeèmmè mèdémè baà bomu m mieke ke mie ndó Kuyie nkó ikuó yëmmè, kè metémè dó n døò meyei.

8

Muyaánsààmù kó mufòmmu

¹ Di mmònnì Kuyie nténke í yóó kpetínné bëè wënnè Yesu Kirisi. ² Ke yé Muyaánsààmù kó ikuó ì duà mmufòmmu bëè tåunnè Yesu Kirisi ì n dènnemè meyei nkó ikuó mieke ì kòù. ³ Ikuó do í na ke ti duá mmufòmmu, ke yé onìti í mäkemè muwërimú ke bo døò ì yëmmè, deè te kè Kuyie ntënní ku Bire ke dè tuóté tinitikžntì, ke bo ti deeté ke ku kudapäätí ũnkè ke na meyei. ⁴ Yesu ku ke døò ikuó yëmmè mme, di mmònnì ti bo na ké ì tñnnè ke yé Kuyie nti duómmè Muyaánsààmù. ⁵ Wèè tñ nho mómmuɔ nkó meyeèmmè ò døòri tikžntì kpere nde, ke wèè yie mMuyaánsààmù kpeti kòò døòri mù dó dë. ⁶ Kàà tñ nha mómmuɔ nkó meyeèmmè dè da körinè mukũú mborè nde, kàà yie mMuyaánsààmù kpeti a pété mufòmmu nè diwëì. ⁷ Bëè tñ mbe mómmømbé kó meyeèmmè bëè tú Kuyie nkpatidèntøbë mbe, ke yé onìti kó meyeèmmè í tñmmè Kuyie nkó ikuó, mè keté ke báá na ké ì tñnnè. ⁸ Bëè døòri bë yëmmè dómè Kuyie mbáá bë pénsìrì.

9 Díndi ténke í tū ndi kòntì kó meyèmmè, di tū mMuyaánsààmù kpèti nti mùù bo di mieke. Kòò mòù í mòkè Muyaánsààmù Kirisi duò mmù ò í tú Kirisi kou.

Mufòmmu pàmmù

10 Bá di kòntì me ntúmè tiì yóó kú diyìe mari, kè Kirisi bo di mieke Kuyie ndi wénkùmmu, kè Muyaánsààmù di duó mufòmmu pàmmù mùù bo sââ. **11** Kè Muyaánsààmù mùù te kè Yesu yânté kè mù bo di mieke, mummu mùù te kè Kirisi yânté mù bo duó nkè di kòntì foute.

12 N kòbe kè dè dò mmemmmè di ténke í dò nkéndòjori di kòntì dò dè. **13** Kè di dòjori di yèmmè dómè di wérè bo kú, kè di me nyóu kε Muyaánsààmù kùo di mómməmbé kó meyèmmè, di bo nfòù sââ. **14** Muyaánsààmù ni bëè kó dimàà bëè tu Kuyie mbí. **15** Kuyie nti duó mmùù Yaá nyí ti dòjori tidaatì, kε ti ãâ kufòwaá, mmù ti dòjori Kuyie mbí nyí, kε te kè ti kù yu ke tú ti cice. **16** Muyaánsààmù mmùù ti náá nti yèmmè mieke ti túmè Kuyie mbí. **17** Kè ti tú Kuyie mbí kε wénnénè Kirisi kε fèñté ti bo tiekè Kuyie mmòkè dè, kewénnénè Kirisi kedi tikpàti.

Kuyie ndómè ti kù wénnénè kémbo ku kpèti mieke

18 N yému kε dò nKuyie nti baanè tiì kpàti dëumu kε pëeté ti me nféñrì mèè fèñtímè. **19** Kuyie ndòò dè kó dimàà bàamu Kuyie mbo dè benkemè ku bí kó tikpàti. **20** Kuyie ndòò dè ta mèè fèñtímè dëtetirè kòmè dè í tú deè mè dò Kuyie nkuù yé ndè mmè dò. **21** Kuyie ndòò dè bàamu bë bo dè deeténèmè mefèñtímè kè dëe yé me kó tidaatì kewénnénè Kuyie

nkó ibí m̄eom̄pùmè. ²² Ti yé̄mu ke do nnè dimònniní Kuyie ndò̄ dè d̄em̄ou yo mm̄esémmè, ke f̄é̄rì onitipòkù ᳕ mpeí ke f̄é̄rì mè̄ botí. ²³ Dè í tú Kuyie ndò̄ dè d̄ē máà f̄é̄rì, tínti b̄ē niíté ke mò̄t̄e Kuyie mpānnì Muyaánsààmù, ti múnke f̄é̄rìmu ke baa Kuyie mbo d̄ēeté diì yiè ti k̄ontì páíí, ke ti túóté kédø̄ ku bí. ²⁴ Yíe nti cootému kè ti cootímè mómmɔmm̄e né kpaaní kè ti mè baa. Kàa yà d̄em̄arè a ténke ᳕ ndè baa. ²⁵ Kè ti baa ti í wúó ndè, ti ᳕ ndè baa nè mewé̄érímè mme.

²⁶ Ti í m̄ok̄e muwé̄rímú, d̄ē te kè Muyaánsààmùu ti teénnè, ke yé̄ ti í yé̄mè ti bo nkù baa mm̄è̄ botí, kè mù kù baa nk̄e sáútí ti do í yóó na kédø̄ mè. ²⁷ Kuyie nkùù yé̄ ti yé̄mmè, kù yé̄mu Muyaánsààmù dó tì, ke yé̄ Muyaánsààmù tūmmè Kuyie ndómè mme ke kù baa nku k̄ob̄e kpéí.

²⁸ Ti yé̄mu ke dò nKuyie ndò̄ri dè d̄em̄ou kù dè dò̄ri b̄ē kù dó b̄e kó mesàà nk̄péí nk̄e, b̄emb̄e kù yu b̄e ke tū nkù do tāâté tì b̄e kpéí. ²⁹ Kuyie ntāâté b̄e nè dimònnì kù b̄e tāâté ke dó b̄e ndònnè ku Bire nde, kè dè ntú b̄e kóò Po. ³⁰ Kuyie ntāâté b̄e nè dimònnì ku b̄e nyu, kù yu b̄e kù b̄e nwéñkùnn̄e kù wéñkùnn̄e b̄e kù b̄e nduó nku kpetì.

Ba mbo na ke ti yatenè Kirisi

³¹ Ti bo yí ba nák̄e? Kè Kuyie nti kómmú we mbo nti níí? ³² Kunku í ti yetenè ku Bire mómmɔnd̄e ke duó nk̄e b̄e dè kùo, dè bo yíme kè kù baa ti duó nde sónne? ³³ We mbo sei nKuyie ntāâté b̄e? Dè yiè nyí bo! Kuyie nkuù b̄e wéñkùnn̄e. ³⁴ Ke yé̄ Yesu Kirisi kumè ti kpéí nk̄e ke yànté ke bo Kuyie

mbakù yoú ke báá nti kpéí. ³⁵ Ba mbo ti yatenè Kirisi? Meháárìmàà? Meyencaàrìmàà? Mefééñtímàà? Dikònnàà? Tidawantàà? Kufõwaanáà? Yáà mukũú? ³⁶ Ti wàrimu ke tú:

Fõò kpéí nké
bè ti dónèmè mukũú
ke ti døari ke dò ntípiètì
tiì bo mukèù kpéí.

³⁷ Démou memme wèè ti dó weè te kè ti tú bëè na ke mènke na. ³⁸ N yému weti weti ke do ndèmarè báá na ké ti yatenè Kuyie nti døke mèè dòkùmè nè Yesu borè! Bá mukũú, bá mufòmmu, bá Kuyie ntôrè, bá yeboké kó meyei, bá meháárìmè di mmònnì kõmè, yoo mèè kpaaní. ³⁹ Bá keñkè kó békperibè, bá ketenkè kòbe. Dèmarè báá na ke ti yatenè Kuyie nkùù ti dó ke ti duønní Yesu Kirisi wèè tu ti Yiè.

9

Kuyie nkó mesémmè

¹ N tú Kirisi kou nwe kè Muyaánsààmù bo mièkè ke n ni kè n nàá ntimómmønti n yí soú. ² N yèmmè meè càari mediè nkè dè nyóù sââ. ³ N na ndómu Kuyie nni ncõõ kè n yatenè Kirisi kè nsà kè dè bo yie nkè m botí kòbe Isidayeereibee cooté. ⁴ Bè tu Isidayeeeri yaàbí nyi, kè kù bë dòò ku bí, ke bë benkè kù deu mèè botí, ke bë taunnè kumáà. Ke bë duó nyikuó, ke bë benkè ku kpetì, ke bë benkè bë yóó nkù báámmè ke bë døúnnè yenò. ⁵ Bèè tu ti yààribè bëè yètè feí bë kó iyaàbí nyi, kè Yesu boñní bë kó kubotí mièkè wèè baké dènennè démou. Kuyie nyètìrì ñdeu sââ. Kè dè mmè ndò.

⁶ Dè í tú n yë nKuyie nyí dòò kù do bë døúnnè dìì nùù, n dó ke yí Isidayeeibre bëmou bëè í tú

Isidayεεribε mómməmbε. ⁷ Dè í tú Abarahammu yaàbí imoù iì tu o bí mómmənyi, kε yé kù do yé nkù bo ò dòò mesàà nyIsaki kó ibí kpéí nke. ⁸ Dè í tú bëè cice tú Abarahammu bëè tú Kuyie mbí, bëè yie nkù do bë døúnnè dìì nùù bëè tu ku bí. ⁹ Nte Kuyie ndo ò náké tì ke dò: Dè yàà bo mmè nkàáké kë nní nwëtiní kε sɔ́ nSaraa peité dənitidabire.

¹⁰ Debekaa kó ibí idéì do wëñmu i cice Isaki. ¹¹⁻¹² Ó mu nyíì peité dìì mònnì, ií dòò meyei mmamè yoo mesàà mmamè kë Kuyie ntääté dëmarè kë dë bo ntú ku kpere, dè í tú i dòò mesàà mamè kë meè te, kù dòò kù dó mëmme ke náké Debekaa ke dò: ¹³ Osámþóù bo mbaké Okótì, kéndönnè tì wàrimè kε tú:

N dəke Sakəbu ke nii Esayu.

¹⁴ Ti bo yí Kuyie nyí wennaà? Áà! ¹⁵ Kε yé kù do nákémè Møyisi kε dò: M bo kuó mmesémmè n dó ké mè kuó nwè kédøò mesàà n dó ké mè dòò wè. ¹⁶ Dè í tú onítì weè õ ndá yoo nè o kó mewéérimè, Kuyie nkuù ɔ́ kuó mmesémmè. ¹⁷ Tì wàri ke tú Kuyie ndo náké Esibiti kóó kpàtì kε dò: N da duó ntikpàtì kε bo bənke n wërimú mmu, kë bëè déukùnnè n yëtìrì kutenkù kumóu. ¹⁸ Kè dè dò mmemme Kuyie nhɔ́ kuó mmesémmè kù dó ké mè kuó wènwe kékpenkùnnè kù dó kékpenkùnnè wèè kó yëto.

We mbo sei nKuyie?

¹⁹ Kè dè yëmmè bənítibè bo yí kë dè dò mmemmmè ba nné te kë Kuyie mbo ti kpetínné? We mbo na kéyeté Kuyie nhò dómmè? ²⁰ A tú we fɔ́ nhonítì kε bo sei nKuyie? Tekúmbotè bo na kébekε wèè

tè maá ke dò: Dè dòmmé kàa m maá mié mbotáà?
21 Oyaamari bo na ke túóté tiyaatì timáà ke maá tekúmbotè sààtè, kéraá kunésímbuuku.

22 Ti kpere me ndò, Kuyie mmieké do peikemu kè kù ndó kébenke kù kpeñímè, ké né moøte mémminmè bá kù í nkùu bëè do dò nkùu bë kùo.
23 Ke ndó ké ti bénke kù kpeñímè mediè, nké ti kuó mmesémmè tínti kù tãäté bë nè dimònnì kè ti bo di ku kpàtì. **24** Tí tú Kuyie ntãäté bë ke ti kuó mmesémmè, Sifubé nè bëè í tú Sifubé be miéké. **25** Tí wàrimu Osee kó dipátíri miéké ke tú:

Bëè do í tú n kòbe
 m bo bë dòò n kòbe,
 n do í dó bë m bo bë dòke.

26 Díndi bë do í tú bë Kuyie nkòbe
 bë bo di yú Kuyie nkòbe.

27 Kè Esaii bái nyIsidayeëribé kpéí nké dò: Bá kè Isidayeëribé do sù ke mannè dàmèèrì kó mubirímú, be miéké bëè bo nsúó mbeè yóó cooté.

28 Ke yé ti Yié nKuyie nyóó dòòmèmu kù bái ntì páíí ké ti dòò mècãã.

29 Esaii do yié kébéimmu ke dò:
 Kè Ti Yié nKuyie Mpakédaa
 do í coo ntí kó bëmabè,
 nè yíe ntí kpere do dèèmu
 ke naánè Sodòmmu èì kòbe kpere,
 ke sààténè Komòo èì kòbe kpere.

Kuyie nwéñkùnnkomè bëè tâ Yesu

30 Ti bo yí ba náké? Bëè í tú Sifubé ke do í wanti Kuyie nku bë nwéñkùnnne, di mmònnì kù bë wéñkùnnemu bë tâ mmèè kpéí nYesu. **31** Kè Isidayeëribé bié bëè do wanti Kuyie mbë wéñkùnnne

nè ikuó miéké ke mε nyí na kε dòò ì yε mmù. ³² Kε yε bε í dómè Kuyie mbè wénkùnnne bε tā mèè kpéí, ke dó kùu bε wénkùnnne nè be dòòrímè miéké. Mεmme kε bε bétér dibététári. ³³ Tì wári díi kpéí nkε tú:

Ntenè n dòúmmè dibététári
Siyõõ ñinkè dipèri díi buò,
kε wèè di tā ò báá di ifei.

10

¹ N kəbe, n dó tì nè n yèmmè mεmou ke báá nKuyie nti kpéí tiì tú Kuyie ndeeté Sifubε. ² N yεmu ke dò mbe kɔntì yau Kuyie nkpéí kε mεyεtímè nè bε dòíté. ³ Bε í banté Kuyie nwénkùnko mèè botí bεnítibε kε wanti kewenke nè bεmáà ke í túnne kuce Kuyie nwénkùnko kù nè bεnítibε. ⁴ Mómmuɔ nè Kirisi kòtenímè ikuó ténkε í ti wénkùnko di mmànnì Kuyie nwénkùnko bεè tā bεmbε Kirisi.

Yesu weè máà deerí

⁵ Møyisi do wári kε dè ntukúnè Kuyie mbo wénkùnnemè onìtì nè ikuó miéké ke dò: Wèè bo túnne ikuó yèmmè, ì bo nte kòò nfòù. ⁶ Né ntε ò náké tì kε dè ntukúnè a bo ntámè kε Kuyie nda wénkùnn: Ò do tú: We mbo dekε keñnkè? Kε yε nkécünní Kirisi nwe. ⁷ Ò do tú: We mbo ta kudønkù? Kε yε nkéyínní Kirisi nwe bεcírbε cuokè. ⁸ Ò nè wári kε yε mba? Tiì tú: Tináaňtì í da détirinè, tì bo a nùù ndi ke ã a yèmmè miéké. De kó tináaňtì tú a bo ntámè mme, tiňti ti náantemè. ⁹ Kàa béinnè a nùù ke yí Kirisi tú a Yiè ke tā nè a yèmmè miéké ke dò nKuyie nduó nkòò yàňté, a bo cootému. ¹⁰ Kε yε onìtì õ ntámè nè o yèmmè mme kε Kuyie nhò wénkùnn

kòò béi nnè o nùù kε pété medeetímè. **11** Ke yé tì wàrimè ke tú: Wèè ò tā ò báá di ifei. **12** Sifu nè wèè í tú Sifu dè tū nyí cää, bε Yiè nhomáà ndi, kòò nòùtè yàa mbèè kó dimàà ò kuònnè bε kpéí. **13** Ti wàrimu nke tú: Bèè bo kuónnè ti Yiè mbè bo cooté.

14 Bè bo yíme kóò kuónnè ke í ò tā? Bè bo yíme kέ nhò tā kòò məù í bε nàké o kpéí? Bè bo yíme kékè o kpéí kòò məù í bε nàké. **15** Bè bo yíme kénáké o kpéí kε bε í bε tō? Kéndonnnè tì wàrimè ke tú: Diwèì õ mbo bèè náante Tináañsààtì bε tùokeni dìì mònñì. **16** Bemou òməù mε nyí yie ndε kó Tináañsààtì, Esaii do béimmu kε dò: N Yiè nKuyie, we nyie nha náañti ti náá nti? **17** Onítì õñ keè tináañti nti kéntā, de kó tináañtì tú Kirisi kpeti nti.

18 M bo beke kε dò: Sifubε sàà í kékemu de kó tináañtàà? Bè tì kékemu ke yé tì wàrimu ke tú:

Bε náañtì pitému kutenkù kumou,

kε bε tì kék itemmànke imou.

19 M bo beke kε dò: Isidayeeeribε sàà í bantému de kó tináañtàà? Kuyie ndié nke duó nkè Moyiisi béimmu ke tú:

M bo túóté bèè í tú Sifubε,

di yèmmè dò mbèè í ciì,

kε dè nte kε dè dí yonke,

kε di miékée peike.

20 Kuyie nyié ke nàkemu Esaii kòò tì wàri ke tú:

Bèè do í n wanti bε n yàmu,

m benkemu m máà bèè do í dake n kpéí.

21 Kuyie mbéimmu Isidayeeeribε kpéí ke tú: N yuo n nəu nsi yewe yemou itookperí yembè bèè yetε n kpeti be bíékè.

11

Kuyie nyí yetε Isidayεεribε

¹ M bo yí Kuyie nyí dómu Isidayεεribàà? Bitì, ke yé n túmè Isidayεεri nwe, Abarahammu yaàbirε, Bensamεε kó kuwuø nkou. ² Kuyie nyí yetε ku kó benítibè kù tāäté bè nè dimònnì, yáà di í yé Edii do kuònnè Kuyie ke bái ntì Isidayεεribε kpéí nke dò: ³ N Yìè, mbè kùø a päännáaàntì náarñibè beñou ke pùø nha wüñtòrè, kè mñi kpaá m máà kè bè dó ké n kuø. ⁴ Kuyie ndo ò tènné ñnti? Kù do ò tènné ke dò: N sànnemù benítibè sikɔupísìyiekè (7000) bëè í nìnkú dibøà Baari ìlkè. ⁵ Mεè botí nku, bëmabè kpaámè yíe nKuyie ntääté bè nè ku kó mesàà nkpréí. ⁶ Kù bè tāäté nè ku kó mesàà nkpréí nke, dè í tú be dəòrimè kpéí kè meè døke dè ténke í tú ku kó mesàà.

⁷ Ti bo yí ba náke! Isidayεεribε í pëté bè do wanti dèà? Kuyie ntääté bè bëè máà dè pëté, kè besombè to kpenke. ⁸ Tì wàrimu ke tú: Nè yíenní Kuyie nkuù bè tanné tikñicééti miékε, ke bè yëñkùnnε ke kpénkùnnε be to. ⁹ Kè Dafiti múnkeε bái nke dò:

Yebaø mbè ãà yëè naá mbé kpéí timáti nè ticùòtì
kè bè tòòti
kè dè ntú be yei nkó tiyeti.

¹⁰ Bëè naá ntìyññntì
ke ténke bá nwúó mbá sámþpó.
Pütínné be kè bè mpüñtí sãà.

¹¹ M békúmu nke tú: Sifubε bëté ke do sãà nweà? Bitì! Be kóó kédo kpéí nte kè Kuyie ndeeté ibotí teì kè dè bo bè yonke. ¹² Kè Sifubε yetε mèè kpéí nte kè kutenkù kumou pëté mesàà, kè bè pàà mèè sàà nnaá

nyibotí teì kõmè, dè né bo ndòmmè bè bo ceeté diì yiè kewëtení Kuyie mborè?

Dikpáà kó itebake naámmè kupaku kpeyi

¹³ N náannè dímbé bëè í tú Sifubé. Kuyie nni ntãänté kè m bo náké dímbé ku náañti, kè dè n naatìnè dè kó mutõmmú. ¹⁴ Kè n yèmmè dò ndè bo yonké m botí kóbe Sifubé kè bémabèe tûnne Kirisi. ¹⁵ Kè Kuyie ndo bè yóu kétaunnè kumáà ibotí teì, dè né bo ndòmmè bè bo wëte ké kù tqunnè diì mònnì. Dë mònnì dè bo ndò bè do ku ke yânté.

¹⁶ Kè Kuyie nte dicawéítirì kétirì, kù temu dicabuu dímo. Kè kù te mutie kúnnì kù temu mutie mumo. ¹⁷ Sifubé dònnè mutie bè buotí mùmmu kupaku, kè bëè í tú Sifubé kè bë dònnè dikpáà kõmu, kè bë kõñní mu bake ke tuuténè kupaku kõmu, kè i pèú mu kó mekúmmè. ¹⁸ A né bá mpotì kàa yèmmè dò nha pësté bë kõñ lii bake, dikúnnì diì da to, fôò i dì to.

¹⁹ Kè dè yèmmè a bo yí: Bë kõñ ibake ke ùtóo ke bo tuuté mínwé. ²⁰ Mómmuo nwe bë i kõñmè i í tâ mèè kpéí, ke da tuuté a tâ mèè kpéí, a né bá mpotì, dò meyoòmmè kéndé. ²¹ Kè Kuyie nyí yóu kù bo kõñmè mutie mómmømmu kó itebake, kù báá da yóu. ²² A nyé ke dò nKuyie nyóùmu ke wëte ke sà. Kù yóùmu bëè kù yete be kpéí, ke sà a kpéí kénsà kàa í yè ku kó mesàà mmieké, kè mèè dòke kù bo da kõñ itebake teì kõmè. ²³ Kè Sifubé yóu be tookperí Kuyie mbo wëte ké bë tuuté be kúnnì, ke yé kù mòkemè muwërimú ke bo mè dò. ²⁴ A nyé ke dò nha tú kutebaku dikpáà kóku nku ke Kuyie nda kõñní ke tuuténè bë buotí mùù tie kupaku, dè tû ténké bá nkù yóùnè kù bo tuutémè itebake mómmønyi i kúnnì.

Kuyie mbo dεεtē Sifubε

25 N kɔbe n dó ke di náké disòrì kpèti matì nti kè di bá mpɔtì, Isidayεeribε to í yó nhã ke kpeññì sãà, yè yó nkpeññì ke kémmúnè Kuyie mbo dεεtē mèmmè kù tãäté bè bεmɔu ibotí teì miékε. **26** Mεè botí nku Kuyie nyóó dεεtémè Isidayεeribε kéndònnè tì wàrimè ke tú:

Odεεtiwè bo yènní Siyɔɔ
kéüté Sakɔbu yaàbí yεi mmεmɔu.

27 Dεè yó ntú mí nnè bε ti kó metaummè,
m bo bè ûté dìì mònnì bε yεi.

28 Sifubε yetε Tináañsàatì nti ke naá nKuyie nk pantidéntɔbè. Dèè tú ti kó mucɔntim Kuyie mbè dòmu kù tãäté mèè kpéí mbε yεmbè. **29** Ke yé Kuyie nhɔɔ í mpã kékiete kù me nhɔɔ í nyetε kù yu wè. **30** Di do tú bεè yetε bεmbε Kuyie nkpeti. Di mmònnì kè kù di kuó mmesémmè Sifubε yetε mèè kpéí ku kpèti. **31** Sifubε yetεmè Kuyie nkè kù di kuó mmesémmè kù múnke yóó me mbè kuó mmesémmè. **32** Kuyie nyóumu kè benítibè bεmɔu yetε ku kpèti, kè dè bo yie nkè kùu bε kuó mesémmè.

Kuyie nsàà ndεumu

33 Kuyie nsàà ndεumu, kè ku ciì ndεu kè kù yé dεmɔu. We mbo na kénáké kù tãäté tì nè kù dó kédøà tì. **34** Kéndònnè tì wàrimè ke tú:

We nyé ti Yiè nyèmmè dòmmè?

We nkù duò nyitié?

35 We nkù pã diyiè marì dèmarè
ke baa dε kó tiyeti?

36 Kuù dòò dεmɔu, kε dè te, bá dè nè dε kó mutɔmmú.
Kuyie nyètìrì n̄dεu sãà. Kè dè mmε ndò.

12

Tínti Kuyie ndeeté bè ti bo mpĩ mmèè botí ku tɔmmú

¹ N kɔbe Kuyie ndi dòòmu mesàà, dèè te kè n di tiè nkε tú dí kù duó ndi kɔntì nè di fòmmu kè dè ndò ndipānni sàarì dìì kù wənni dìì dò páií. Dèè yó ntú mubáammu di dò nké nkù báá mmù. ² Bá ncwúnè kuntenkù kuù nkó medəɔrìmè. Yóunè kè Kuyie nceete di yèmmè páií, mèmmè di bo namè kébanté kù dó dè dèè wənni páií.

³ Nè Kuyie nni ndòò mèè sàà nkpéí nkè n naá ku kó ditɔnni, n dó ke di náké ke tú di yèmmè bá ndò ndi dəu ke pëeté di dommè. Kékùnne dimáà kényie nKuyie ndi duó nyèè fɔtè. ⁴ Wénténè onítì mòke mèè botí itùoti péu kè i tɔmmú cãá ncãá. ⁵ Tínti Kirisi kɔbe ti kpere me ndò, kè ti sù koò tåunè, ti wë tikɔntì timáà ndi, ke teé ntitɔbè. ⁶ Bá wè kòo pānni cãá nKuyie nhò pã kè dè mämè, kè Kuyie nyë nwèè duó nwè ku náaṇti, wè nti náá nti tákùmè dòmmè. ⁷ Kè Kuyie nyë nwèè nteé mbetɔbè, wè mbè teé, kè kù yë nwèè ntiè mbetɔbè, wè mbè tiè. ⁸ Kè kù yë nwèè nyáukùnko bétɔbè kɔntì wè nti yáukùnko, kè kù duó nkàà mòke a kpere a mپāñ nnè meyèmmè mèmáà, kè kù yë nwèè nni bétɔbè wè nni kè dè wənni, kè kù yë nwèè nteé mbeciribè, wè mbè teé nnè diwèì.

Ti bo ndámè titɔbè

⁹ Ndónè ditɔbè nè timámmənti ke níí mmeyei ke taunnè dimáà mesàà nteii. ¹⁰ Ndónè ditɔbè díndi Kirisi kɔbe, kéndé ditɔbè. ¹¹ Di bá ntú bétɔnnédíebè, di kɔntì nyau kè di mpĩ nti Yiè ntɔmmú kè Muyaánsààmù ndi teénnè. ¹² Dè ndi

naati di baa dè kpéí, kè di féñrì di mmi ke báá nKuyie nsáá. ¹³ Nteénnè di kóbe Kirisi kóbe dèmarè bë donnì dìi mónnì, kéncóú bëpòòbè nè diwèì.

¹⁴ Kè bë di féñko di mbékú Kuyie nkó mesàà mbë kpéí, di mbékú Kuyie nkó mesàà bëè di féñko bë kpéí, di bá mbë buò nkusinkù. ¹⁵ Di níí nwénnè diwèì bo bë ke yänku ke nwénnè bëè kuò, nke kuò. ¹⁶ Nyonè titobè tú mù, di bá nhã sifeé, nkékùnkone dimáà, di yëmmè bá ndò di yé demou.

¹⁷ Di bá nfóku meyei bëè mè ndi döri. Ndörinè dëè wenny kë benítibë bëmou wúó. ¹⁸ N dörinè di bo namè kénnaatinè benítibë bëmou. ¹⁹ Di bá nwanti képeite di mómmombe, yóunè kè Kuyie nkpa ndi kpéí, nke yé ti wárimè ke tú: Mí nKuyie, mí yóó kpà ndi kpéí. ²⁰ Kè dikonnì bo a kpantidéntòù, duó nwe kòo di, kè sinéyéï ò bo, duó nwe kòo yá. Kàa dòò mémme dë dò nha còú yehäkùñ nyé o yuu ìnkè. ²¹ A báá yie nkè meyei nda na, ndöri mesàà nkè meè nte kàa na meyei.

13

Ndénè bëè baké

¹ Benítibë bëmou dò nkényíémmu bëè baké bë kpëti ke yé Kuyie nkuù bë kànnemè. Bëè kó dimàà baké Kuyie nkuù bë baá. ² Dëè kpéí nte kë bëè yete bëè baké bë kpëti, bë yete Kuyie nkpeti ntì, kë bëè me ntì yete tibeéntì tiù doti bë yo ìnkè. ³ Bëè dòòri mesàà, mbë í dò nkéndé bëè baké, bëè dòòri meyei mbë dò nké mbë dé. Kàa í dó kë mbë dé, dòò mesàà nkè bë da sànté. ⁴ Bë pí nKuyie ntómmú mmu ke bo da teennè kàa dòò mesàà. Kàa dòòri meyei ndé bë, kë yé Kuyie

nkuù bè duómmè dε kó mutɔmmú kε bè féñko bɛɛ
dòòri meyei nkε bεnkú Kuyie nyí dómè bè dòòri dè.
5 Dεè kpéí nte kε ti dò nkényié mbɛè baké bε kpεti,
dε né bá ntú bè bo ti féñmmè máà kpéí, ti yèmmè yàà
bo nti bekùnèmè kpéí.

6 Dεè te kε di yietì dàmpóò. Bɛɛ pī ndε kó
mutɔmmú Kuyie nkuù mù mbɛ duó, nkε bè mù
pī. **7** Nduònnè bá wè ò te dε: Kε yietì dàmpóò o
yεmbɛ, kε yietì dεè dò do nkényietì di dò nkε ndε
yietì bε, kényié di dò nkényié mbɛè kpεti, kéndé di
dò nkéndé bε.

Ti bo ndómè ti kou tɔù

8 Di bá mbannè òməù, dibànnì bomu di bo nyietì
dì dii tú di bo ndómè ditobè. Wèè dó betobè ò dòò
Kuyie nkuó imoù yεmmè mme. **9** Ntenè ikuó yεmmè:
Báá duónè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a dəù, báá
kuo onìti, báá souté kέcaàrè a kou tɔù yètìrì, báá
yúukú, báá yaa nhotsù kpεre marè. De kó ikuó imoù
kó dikünnì tú: Ndó a kou tɔù a dó mèè botí amáà.
10 Wèè dó o kou tɔù ò í ò dòòri meyei, ò dòòri Kuyie
nkuó yεmmè mme.

Ndakènè Yesu kó muwëtimù kpéí

11 Di yéñmèmu ti bo yèè mòrè miékε. Dè tòòkεmu
di bo entemè, kε yéñ ti tòònèmu medεetímè sɔmmε di
mmònnì. **12** Keyènkè yòtému kε dè auté ke bo wenté,
yóunè dibiñni kó mutɔmmú mumoù, kε báatí
kuwenniku kó tikpàrìnentì. **13** Ti fòmmu nwenni
kε ti kérí kuwenniku miékε. Ti yóu mudikétontímu
nè tinayàkémùntì, kε bá ndəuti dəutinè titobè, kε
bá nfòù mufòmmu yεimu, kε bá ndó yεkpàrè nè
mehéñmmè. **14** Nfòùnè mufòmmu pàmmù mùù tu

Kirisi kɔ̄mu, ke ténkε bá ndɔ̄ɔri di mómmɔ̄mbε di kɔ̄ntì dómè.

14

Òmɔ̄ù bá mbekùnè otɔ̄ù

¹ Ncɔúñè bèè kó mɛtákùmè mu nyí kpenkε, ke bá nsenku be yentotí. ² Òmɔ̄ù yèmmè dòmmu ò bo na kényo ndemou, wèè tákùmè mu nyí kpenkε kòo yo ntikũnfãàtì. ³ Wèè yo ndemou ò báá senkèrì wèè í yo ndemou, wèè í yo ndemou ò me mbá mbekùnè wèè yo ndemou ke yé Kuyie mbè cɔutémèmu. ⁴ A tú we ke bo mbekùnè otɔ̄ù kóó tɔ̄ntì? Kòo cómmú yoo ò do o yiè nkpeti nti. Ó me nyó ncómmúmu ke yé ti Yiè mmɔ̄kemèmu muwẽrímú ke bo nhò cùó. ⁵ Bèmabè yèmmè dòmmu yewe mayè weni nè yeteyè, kè betobè yèmmè dò yèmayè í cãá, òmɔ̄ù yèmmè cénke bá nhò bekùnè. ⁶ Wèè yèmmè dò nyewe mayè weni nè yeteyè, ò sãntí Kuyie nku, kè wèè yo ndemou kòo múnke kù sãntí, ke yé ò õ nyóó dimè ké ku dounnè mutɔ̄mmú. Kè wèè í yo ndemou kòo múnke ku nsãntí. ⁷ Òmɔ̄ù í fòù omáà kpéí, òmɔ̄ù me nyí kɔ̄ nhomáà kpéí. ⁸ Ke yé kè ti fòù, ti fòù Kuyie nkpéí nke, ke ti ku, ti ku Kuyie nkpéí nke. Kè ti fòù yoo ti ku, ti ã Kuyie nnɔ̄ùtè miékè nke. ⁹ Ke yé Kirisi kumè ke yànté, ke baké bɛcírlbè nè bɛfòùbè. ¹⁰ Dè dòmmme kàà bekùnè a kou tòù? Ba nte kàà ò sènkèrì? Timou ti yóó cómmú Kuyie nyìlkè nke kè kù ti bekénè. ¹¹ Tì wàrimu ke tú: Mí nKuyie m bomu!

Benítibè bɛmou bo nínkú n yìlkè,
bá kùù botí kè kù n sãntε.

12 Dε mònnì bá wè kòò kù nàké tìì ò tukúnè.

A báá bə a kou

13 Ti tū nyóunè ti bo bekùnèmè titəbè, kétātē ké báá dəò dèmarè dèè bo bə nhə kou təù. **14** Nè Yesu ti kó metaummè miékə n yému weti weti ke dò ndèmarè í sī, a yémmè dò ndèè sī ndee è ñõ naá ndesñnnè a kpéí. **15** Kàa yo mmudii mamù kè dè kɔónnè a kou, a í ò dómu. Báá yie nkényo ndèmarè dèè bo fétinne a kou Kirisi ku wèè kpéí. **16** A báá yie nkè bè da wátí dèmarè kpéí fō n yémmè dò ndèè wənni. **17** Kuyie nkpààtiyuu í tú mudiì nè muyàå kpéri. Di tú a bo nwetímè mme kémmodke diwèì, Muyaánsààmù duò ndè. **18** Wèè tū nKirisi məbotí Kuyie nwe ndó kè bənìtibè ò sántí.

19 Kè dè dò mmemme, yóunè kè ti nwaà dèè bo nte kè kunaatí mbo ti cuokè, kè tí nkpénkunko titəbè Kirisi kó kuce miékə. **20** Mudii muù bá nte kè ti cakə Kuyie ntɔmmú. Mudii mamù í sī, ndè né í wənni a bo dimè dèmarè kēbə nhə kou. **21** Dèè wənni dèe tú a bo yóumè imaa, ke bá nyō menaà, kényou dèè kó dimàà bo bə nhə kou təù. **22** Kàa yémmè dòmmè də kó tináañtì ñinkè, nyé ti fō nnè Kuyie ndidé. Dè nnaati wèè dòòri tìmatì kè dè í ò bekùnè. **23** Wèè mə nyo mmudii mamù kòò yémmè ò bekùnè, Kuyie mmúnkè ò bekénèmu ke dèè. Onìtì dòòri dè kòò yémmè ò bekùnè dè tú meyei mme.

15

Ti bo nteénnèmè titəbè

1 Tínti bëè kó metákùmè kpenkə ti dò nkémmimmu bëè mu nyí kpenkə bë kpéí, ti í dò nkéndəɔri ti mè ndómè. **2** Timəu bá wè ò ndəɔri

dèè bo nnaati o kou, dèè bo ò teennè kòo tâkùmèè kpenke. ³ Ké yé Kirisi do í dɔɔrimè ò mè ndómè. Tì wàrimu ke tú: Bèè da sââ mbè sââmbè do nyuu ũnkè. ⁴ Kuyie nnáañti wàri ke bo ti bénke ti do nkémme mmèè botí nku, ke wééñrì ke baa Kuyie nyóó ti duó ndè. ⁵ Kuyie nkùù 55 duó nhonìti mémminímè kóo bántè, kù di teennè kè dí nyo titobè tú mù ke tū nKirisi kó itié. ⁶ Mémme di bo nwëmmè meyëmmè mémáà nè metammè mémáà ke sãntí Kuyie ti Yiè nYesu Kirisi cice.

Tináañsààti bomè ibotí imou kpéí

⁷ Ké dè do memme ncóúnè ditobè, Kirisi di cœuté mmèè botí kè Kuyie nyétirli deuke. ⁸ Mómmuo nwe n di náámmè Kirisi dòò omáà Sifubé kóo tɔntì, ke bénke Kuyie ndo náké tì ti yembè tì tumè mmè timámmonti. ⁹ Ò kòtení kè bëè í tú Sifubé kè bë múnke bo sãnté Kuyie nku sàà nkpéí, kéndò ntì wàrimè ke tú:

M bo ndiè nké da sãntí yebotè cuokè,
kéndéúkunko a yètirli.

¹⁰ Ké titetì wàri ke tú:
Ibotí imou kòbe di wënnénè ku kó bénitibè
kè di nyänku.

¹¹ Ké titetì tu:
Díndi yebotè yemou kòbe
nsãntinè ti Yiè nKuyie,

díndi ibotí ndéúkunkonè ku.

¹² Ké Esaii múnke bái nké dò:
Òmòù bo yènní Isaii kó kufuku miéké
kémbaké yebotè yemou,
kè ibotí imou nhò tâ.

¹³ Kuyie nkùù õõ te kè ti ntã, kù di píe ndiwèì nè kuyehnnaatí di kù tã mèè kpéí. Kè Muyaánsààmù di teennè kè di døke ntã.

Pøori nàkémè miùù te kòò bè wàrinè dikõmbùò

¹⁴ N købe n yému ke dò ndi nitì, ke yé demou, ke bo na kétié nditøbè. ¹⁵ Kuyie nni ndòò mèè sàà nkpéí nte kè n di wàri nè dikõmbùò bá n yí di sònne timatì, ke bo di dentè di kèè tì nè dimønnì. ¹⁶ N tú Yesu Kirisi kóo tñntì nwe ke náá mbèè í tú Sifubè o kpéí. M pí nKuyie nkó mutõmmú mmu ke náá nTináaùsààtì kè Muyaánsààmù bo wénkùnne bëè í tú Sifubè, kè bëè naá ndipànnì sààrì Kuyie ndó dì. ¹⁷ Nè Yesu Kirisi ti kó metaummè mieke, dè n naatimu Kuyie nkó mutõmmú m pí mmù kpéí. ¹⁸ N náá mmië nKirisi n tee mmèè kpéí nkë, kè n nàké bëè í tú Sifubè ke bë cœuté Kuyie. Weè n teé n náañtì mieke nè n tñmmú mieke. ¹⁹ Muyaánsààmù n teènnèmu kè n dòò tidiëtì píeu, ke nàké Kuyie nnáañtì Sedisademu nè Idirii kó kutempë nkumou mieke. ²⁰ N tñtët kë dò kénnaante Tináaùsààtì nti bë mu nyí ti këè këè bíékë, ke báá sáó nhòmou kó dipüü ñkë. ²¹ N dòò tì wàri memmë ke tú:

Bè do í nàké bë o kpéí,
bë bo ò yà,
kè bëè do í këè o kpéí,
kè bëè keè.

Pøori dómè kékøte Odommu

²² Dëè n dìítí sââ kè n yí kòtoo di cië. ²³ Di mmønnì n ténke í pí mutõmmú mamù i ntempë mmiëke, yëbie mpíeu mieke nkë n dómè kë di síéké. ²⁴ Bambà n dò kékøte Èsipanyi nwe, m bo nkori kékøroo di cië ke di yà, kè n yëmmëe narikë kë ti dôóté, kë dí n

teennè kuce. ²⁵ N né yóó niitè kékəte Sedisadəmmu nwe keduó nKirisi kəbe yepärè. ²⁶ Maseduənni kəbe nè Akayii kəbe bəè pāmmú yepärè ke bo teennè Kirisi kəbe bəcīrìbè bəè bo Sedisadəmmu. ²⁷ Bè tātē nè bəmáà ndi ke bə pā de kó yepärè, bə do dò nké bə pāmu. Ke yé Sifubə bəè bo Sedisadəmmu bə bə nàkémè Kuyie nnáaṇtì bembə bəè í tú Sifubə. Bè tū ndò nké bə pāmu be kpere. ²⁸ Kè m bə duó nde kó yepärè ke dèè, m bo nkəri Esipanyi keyeroo di cie. ²⁹ N yému ke dò m bo nkoroó dìì yiè ke di tao Kirisi kó mesàà mme.

³⁰ N kəbe n di békúmu, nè ti Yiè nYesu Kirisi kó diyètìrì kpéí nè Muyaánsààmù müù ñ nte kè ti ndó titobè ke tú di n wënnénè dimàù kembáá Kuyie n kpéí, ³¹ kè n yenténè Sudee kó itookperí yembè. Kè Sedisadəmmu kəbəe cəuté m bə tao yéè pärè. ³² Kè Kuyie ndó m bo tuəkoo di cie nè diwèì, kéomìpè sámþó. ³³ Kuyie nkùù duò nkuyeñnaatí kù ndi bonè diməu. Kè dè mmé ndo.

16

Mudəummu

¹ N dò ke di náké kè di nyé ti tāñ Febee wèè pī nSankiree Kirisi kəbe tñnni miékə mutəmmú, ò kérōomè mme. ² Dí ò cəuté nè ti Yiè nkó diyètìrì, Kirisi kəbe dò nkéncəúmè bətəbè, ké nhò teénnè dè ò békú dìì mənni məteèmmè. Ò teénnèmu bənìtibè péu, ke n teénnè mí m mómmuo.

³ N dəunko Pirisiidi nè Akidqasi nè bə ti wë nkə pī nYesu Kirisi təmmú. ⁴ Bəè kàáté mukǔñ ke n dəeté. Dè í tú mñ máà bə sántí, nè Kirisi kəbe bəməu ndi bəè í tú Sifubə. ⁵ N dəunko bəè tiku bə cǐètè ke báá nKuyie ke dəu n népo sàù Epaineti, wèè keté ke

couté Yesu Asii kó kutempé mmiéke. ⁶ N dounko Maari wèè pí mmutómmú mediè ndi kpéí. ⁷ Ke dounko Andonnikuusi nè Sunniyaasi n cié kobe, nè bë ti do wë nké kpetí, benitidiébë mbe Yesu tɔrè miéke. Be è n niiténè ke couté Yesu.

⁸ Ke n dounnenko Ampidiyatuusi n néposàù ti Yiè nkó kuce miéke. ⁹ Ke dounko Udimée wèè múnke pí nKirisi tɔmmú nè n népo Sitakiisi. ¹⁰ Ke dounko Apedesi Yesu tɔntì wèè fiikú ti Yiè nkó kuce miéke. Nè bëè pí mmutómmú Adisitobuuri cïëtè. ¹¹ Ke dounko Edodiyɔɔ n cïëtè kou nè Nasiisi cïëtè kobe bëè couté ti Yiè. ¹² N dounko ti tãbë Tidifenni nè Tidifoosi, bëè pí nti Yiè ntɔmmú nè ti tãù sààwè Pedisii wèè pí nti Yiè ntɔmmú mediè. ¹³ Ke dounko Dufuusi Kuyie ntãäté wè nè o yɔ, wèè múnke tú n yɔ. ¹⁴ Ke dounko Asenkiriti nè Fekɔɔ nè Edimesi nè Patirobaasi nè Edimaaasi nè ti kobe Kirisi kobe bëè be bonè. ¹⁵ Ke dounko Fidokosi nè Sudii nè Nedee nè o tãù Odimpaaasi nè Kirisi kobe bëè be bonè.

¹⁶ Di dounko ditobè nè diwèì. Kirisi kobe bemou di dounko.

Nyénè bëè ãã metotímè be kpéí

¹⁷ N kobe n di náámmu ke tú: Di nyé bëè ãã metotímè Kirisi kobe cuokè be kpéí, ke náá ntìi cãã ke bë fétinko. Di bë détinne dimáà. ¹⁸ Bè í pí nti Yiè nKirisi kó mutómmú, bë wanti bemáà kó mudiì mmu. Ke õ nnáá nnè inunaatí nè yesãã, ke soú nKirisi kobe bëè í kpenke. ¹⁹ Benitibè bemou yému di yiemmè ti Yiè nkó tináañti. Dè n naati mesàà, n né dò di nyému mesàà nnè meyei ke báá ta meyei mmiéke. ²⁰ Kuyie nkùù duò nkuyeñnaatí kù bo duó nké di cuuti dibòò ké dì nàntoo bàmbà.

Ti Yiè nYesu kó mesààní ndi bonè.

²¹ Timontee nè wè ti neiti wè di dounko, kè n ciε kɔbe dususi nè Sasõõ nè Sosipatee kè bè múnke di dounko.

²² Mí nTerisuusi wèè wàri dipátíri dii, m múnke di dounko ti Yiè nkó mewéñnímè miεke.

²³ Kayuusi m bátè wèè cíetè nè Kirisi kɔbe tiku dè ke báá nKuyie nè Edasiti diheì kóò dítidoúntì nè ti népo Kadituusi bè di dounko.

[²⁴ Ti Yiè nYesu Kirisi kó mesààní ndi bonè dimou. Kè dè mmε ndò.]

Kuyie nyètìrì ndeu

²⁵ Ti sántí Kuyie nkùù bo na kε di kpénkùnné ku kó kuce miεke nè Tináañsààtì n di náá ntì. De kó Tináañsààtì ti náá Yesu kpéí nke, kε ti benkú timómmonti Kuyie ndo sònne tì nè dimònnì.

²⁶ Di mmònnì de kó tináañtì téñke í sɔri, Kuyie mpãänáañtì náamàbè do ti nwàri. Kuyie nkùù bo sáá kuù yë ti ntì náá nyibotí imou kè ii ti cœuté ké ntì tâ ke døori tì yëmmè.

²⁷ Nè ti Yiè nYesu kó diyètìrì Kuyie nyètìrì ndeu, kunku kùù máà tú meyèmmè yìè yεbie nyεbie. Kè dè mmε ndò.

Bibiri Kuyie Nnáàñtì Pátíri
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin
copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16